

Slovenski dom

Stev. 236.

V Ljubljani, torek 18. oktobra 1938.

Leto III.

Pred pogajanjem med Francijo, Anglijo in Italijo za sklenitev sporazuma na Sredozem. morju

Pariz, 18. oktobra. o. Ureditev bodočega razmerja na Sredozemskem morju bo predmet diplomatskih razgovorov, na katere se pripravljajo Anglija, Francija, Italija. Končna ureditev sredozemskega vprašanja bo samo nadaljevanje in izpolnitev sporazuma, ki sta ga letošnjo pomlad sklenili Anglija in Italija. Za ureditev na Sredozemlju si zadnje čase prizadeva zlasti Italija, ki je z odklopičen svojih prostovoljcev iz Španije pokazala izredno dobro voljo in popustljivost glede Francije in Anglije. Italijansko težnjo, da bi prišlo čimprej do sporazuma med Anglijo in Francijo, razlagajo z letošnjimi spremembami v Srednji Evropi. Te spremembe kažejo, da bo Italija morala svoj gospodarski in politični vpliv v južnozahodni Evropi deliti z Nemčijo. Anglijo sili k sredozemskemu sporazumu vedno huje vrenje med Arabci, ki dobiva

izraza zlasti v palestinski vstaji. To vrenje ima močno moralno oporo v nemški in italijanski protijudovski politiki. Francija pa, katere najnevarnejša meja je bila in je še vedno na Renu, si hoče s sredozemskim sporazumom zavarovati hrbet proti Italiji in proti Španiji. Anglija je trdno odločena sporazumeti se z Italijo zaradi tega, ker brez miru na Sredozemskem morju ni mogoč noben uspešen korak za ureditev palestinskega vprašanja. Pri urejevanju Palestine želi sodelovati tudi Italija, ki predlaga, da bi Palestina prišla pod mednar. upravo Anglije, Francije, Italije in USA ter norda tudi Turčije, ki bi se pa prej morala priključiti sredozemskemu sporazumu.

Rim, 18. oktobra. o. Italijanska vlada je prijavila v predlog francoske vlade, da pride za

novega francoskega poslanika v Rim dosedanji francoski poslanik v Berlinu Francois Poncelet. Hkratu je francoski odpravnik poslov v Rimu prosil francosko vlado, naj odobri imenovanje sedanjega italijanskega poslanika v Buenos Airesu za poslanika v Parizu. S tem dogodkom je po treh letih spet vzpostavljeno redno razmerje med Italijo in Francijo.

Berlin, 18. oktobra. m. Nemški poročevalski urad v imenu vlade uradno zavrača vse vesti angleškega tiska glede tega, da bi Hitler nameraval predložiti Angliji in Franciji kakov nov mirovni načrt, ki bi od Anglije in Francije zahteval za Italijo in Nemčijo docela proste roke v Vzhodni Evropi in na bližnjem vzhodu, da si te pokrajine razdelita v vplivnostna področja. Uradna izjava tudi zanika vse vesti o tem, da bi si Italija in Nemčija nameravali razdeliti kake dele španskih kolonij.

Vesti 18. oktobra

Bolgarska vlada je ustavila dnevnik »Nova kambana«, ker so preiskave pokazale, da je podpiral list revolucionarno skupino, ki je pripravila umor generala Pejeva.

Zdravstveno stanje predsednika turške republike Kemala Atatürka je zelo resno. Predsednik je zbolel na jetrih. Pričakujejo smrti.

Izredno odposlanstvo madžarske države je dospelo včeraj v Burgo, kjer bo imelo važne posvete z voditelji nacionalistične Španije.

Komisija Zveze narodov, ki bo nadzorovala umik prostovoljcev iz vladne Španije, je včeraj dospela v Barcelono, kjer jo je sprejel predsednik vlade Negrin.

Nemški gospodarski minister dr. Funk je izdal določilo, da mora industrija v sudetskih pokrajinah sprejemati naročila predvsem iz Nemčije in od nemških podjetij v tujini.

Bodoče razmerje med Češko in Slovaško je podobno razmerju med bivšo Avstrijo in Ogrsko piše »Völkischer Beobachter«.

Praški kardinal nadškof Kaspar je izdal pastireki list, v katerem pravi, da je češkemu narodu kljub utesenjenim mejam še vedno dana možnost za razvoj, samo če se bo češko ljudstvo zavedalo svojega pravega položaja in svojih duhovnih dolžnosti.

Angleška vlada je zaprosila Kanado, naj bi sprejela 20.000 nemških beguncev iz Češkoslovaške, ki so v obupnem položaju.

Angleško oboroževanje ima namen doseči vojaško premoč Anglije nad Nemčijo, piše nemško časopisje.

Vojaški ukrepi madžarske vlade so upravičeni, ker jih je narekovala previdnost, ko Češkoslovaška še ni demobilizirala. Tako piše uradno glasilo italijanskega zunanjega ministristva »Informazione Diplomatica«.

Nemška vlada zanika vesti, da bi bil Hitler zahteval izročitev nemških poslancev in senatorjev iz ČSR, ki niso bili člani Henleinove stranke.

Barcelonska vlada je sklenila izpustiti vse italijanske ujetnike, ki so jih njeni oddelki dobili v roke po zadnjih bojih ob Ebru. Ujetnike bo iz Valencije odpeljala te dni neka angleška bojna ladja.

Štirje nemški vojniki, ki jih je pred dvema dnevoma prišla policija v Panami, so fotografirali razne vojaške važne predele ob panamskem prekopu, ki je pod nadzorstvom Združenih držav in je izrednega pomena za prehod ameriške vojne mornarice iz Tihega v Atlantsko morje.

Italijanska vlada je odgovorila ameriškiemu poslaniku v Rimu, da bo storila vse, kar ji dovoljuje zakon, da bi delovna svoboda ameriških Judov v Italiji ne bila v ničemer okrnjena.

Pri velikem vohunskem procesu v Združenih državah je sodnik Hardy izjavil časnikarjem, da sta dva obtožena, katerih pa niso mogli prijeti, visoka častnika v nemški vojski.

Angleški zunanji minister lord Halifax je včeraj imel dolg razgovor z japonskim poslanikom v Londonu zaradi novega položaja, ki je po izkrcanju japonskih oddelkov na južnokitajski obali nastal za Anglijo.

Angleški školje so poslali predsedniku vlade Chamberlainu spomenico, v kateri zahtevajo, da angleška vlada posreduje pri nemški vladi, da bi izpustila iz ječ in koncentracijskih taborov katoličane, ki so jih zaprli pa zasedbi Avstrije.

Francozi in Italijani spadajo k dvema različnima plemenoma in nimajo ničesar skupnega. Italijani so potomci starih Rimljanov, Francozi pa potomci Galcev — piše rimski »Popolo d'Italia«.

Danes se bo spet sestel veliki fašistovski svet pod Mussolinijevim predsedstvom. Seja se bo začela ob 10 zvečer.

Hud potres so čutili ob severni španski obali, zlasti v okolici Santandera. Potres ni povzročil škode, pač pa veliko strahu.

Italijanske letalske tovarne Caproni so poslale svoje tovarno na Bolgarskem pri Kazanliku.

Jim zborom, tako da bo pri volitvah nastopalo sporazumno in združeno proti vladi vseh stiknajst opozicijskih skupin od fašistov do komunistov, kar se je vsa leta dogajalo že v Sloveniji. S sklepom glavnega odbora JNS, da gre v volivno borbo skupaj z združeno opozicijo, se še vedno bavi tukajšnje časopisje. Današnje »Vreme« ostro napada v prvi vrsti dr. Alberta Kramerja, za katerega pravi, da kot najboljši glasni nacionalist in unitarist stalno obtoževal dr. Korošca, da je separatist. Zato »Vreme« podarja, da je bil oni odstavek Stojadinovičevega govora, v katerem je meril na dr. Kramerja, povsem na mestu. Saj je po drugi strani znano, da je Kramerjevo vedenje in ravnanje naletelo na hud odpor pri številnih članih glavnega odbora JNS. Tako je dr. Kramer prišel v Zagreb in sklenil sporazum z dr. Mačkom in Vilderjem, ne da bi za to izvedeli člani glavnega odbora JNS, preden ni tega razglasilo časopisje.

Novi Sad, 18. okt. m. V Novem Sadu so danes v imenu predsednika vlade dr. Milana Stojadinovića šef centralnega presbroja dr. K. Luković odprl razstavo »Tri leta vlade dr. Milana Stojadinovića«.

Izstopi iz JNS po sporazumu z dr. Mačkom

Zagreb, 18. oktobra. Iz glavnega odbora JNS je izstopil g. Juraj Demetrovič, ker ne soglašal s sporazumom med JNS in združeno opozicijo. Pričakujejo, da bo v kratkem izstopilo še več drugih uglednih zagrebških JNS-arjev, med njimi poslanca Ante Kovač in Josip Cvetič.

Krajevna organizacija JNS v Bjelovaru je imela včeraj sejo, na kateri so obsodili sporazum med JNS in združeno opozicijo ter je vse bjelovarsko okrožje JNS s 17 krajevnimi organizacijami prestopilo v JRZ.

Obisk angleške kraljeve dvojice v Združenih državah

London, 18. oktobra. o. Poročajo, da je predsednik Roosevelt poslal angleškemu kralju in kraljici povabilo, naj prihodnjo pomlad, ko bosta uradno obiskala Kanado, prideta tudi na obisk v Združene države. Predsednik Roosevelt tega vabila ni poslal po navadni diplomatski poti, marveč naravnost kralju in kraljici v osebnem pismu. Iz vladnih angleških krogov poročajo, da bosta kralj in kraljica Rooseveltovo povabilo sprejela in prihodnjo pomlad obiskala Združene države. To bo prvi uradni obisk angleške vladarja USA, kar pomni zgodovina. Obisk naj bi bil potrdilo krvnega in političnega prijateljstva med obema velikima angloaksionskima državama.

Tudi Avstralija se oborožuje

Sidney, 18. oktobra. o. 21. oktobra se bo v avstralski prestolnici Camberri sestala zvezna vlada ter ministrskimi predsedniki posameznih avstralskih zveznih držav. Razpravljali bodo o posejilu, ki ga mora najeti Avstralija za izpolnitev svoje obrambe. To posojilo bo znašalo 43 milijonov funtov šterlingov in ga bo vlada porabila za ureditev pristanišč, letališč, novih vojaških cest ter za izpolnitev železniškega omrežja. Dalje bo Avstralija povečala svoje bojne brodogve. Vlada utemeljuje to obrambno oboroževanje z nauki, ki jih je svet dobil ob nedavnem evropskem sporu, ki uči vse države, da morajo biti vedno pripravljene.

18 letni sluga odnesel za 28.000 din blaga

Celje, 18. oktobra.

Celjska tajna policija preiskuje veliko tatvino, ki je bila izvršena v trgovini Vrečič v dr. Krevkovi ulici v svoječasi trgovini »Tivar« oblek. V to zadevo so zapleteni neki mesarski mojster iz Brega pri Celju, neka gostilničarka v Gosposki ulici, neki posestnik iz Stranjic pri Konjicah ter več drugih ljudi.

Letos januarja je sprejel trgovec Vrečič 18-letnega Ivana K. iz Brega pri Celju za elugo. Fant je bil priden in prizadeven, pa mu je gospodar zato dal mesečno plačo 800 din in še vsak dan kosilo po vrhu. Ker se je fantu predobro godilo, je začel pohajati po celjskih gostilnah, dokler ga slednjič ni prišla igralska strast, da je ekoraj sleherni večer do pozne nočne ure sedel v družbi izvezbanih kvartopircev. Fant pa je imel pri igri večji del smola, da je zmeraj izgubljal. Kvartopirci so ga izrabljali brezobzira in ga dostikrat do zadnjega ficka »osušili«. Fant je igral dostikrat tudi na dolg z izgovorom, da bo že dobil denar. Začel je prinašati iz trgovine hlače, samoveznice, nogavice in drugo in jih za nizke cene zastavljal pri igralcih. Ka mu še to ni vrglo toliko denarja, da bi lahko kvartopiril naprej, je začel krasti boljše obleke in plašče ter jih prodajati svojim znancom za smešne cene. Trgovec, ki je opazil, da mu blago izginja iz trgovine, je tri mesece gledal fantu na prete, pa ga kljub vsemu temu ni mogel ujeti. Ivan je znal ukradeno obleko ali blago spretno skriti v zabor za smeti, od koder ga je odnesel proti večeru v klet, a od tam ponoči v prodajo.

Njegov najzvestejši pomagač je bil mesarski pomočnik Karel R. iz Celja. K temu je znosil blaga za 8000 din, dobil pa je za vse tisto le bornih 400 din, ki jih je v dveh večerih takoj zaigral. Približno po toliko je znosil tudi k posestnikoma v Stranjicah pri Konjicah in v Levcu pri Celju. Stranjiski posestnik mu je dal 1000 din s pristavkom, da mu bo priložil še kak stotak kasneje. Ivan pa se ni omejl le na te svoje stalne odjemalce, temveč je prodajal ukradeno robo vsakomur, ki je bil pripravljen kupčijo skleniti.

Policijo je spravil na pravo sled neki Karlov tovarš. Ta je bil Karla, ki je zelo elegantno napravljen postopal po celjskih ulicah, srečal pred nekaj dnevi in ga pozdravil. Karel pa ga je surovo nahrulil, češ — najprej se pošteno in krščansko obleci, potem pa pozdravljaj dostojne ljudi. To se mu je evedda čudno zdelo, pa je nato opozoril celjsko policijo, ki je prišla mesarja in tatinskega Ivana. Sprva je Ivan trdovratno tajil, včeraj popoldne pa je priznal, da je pokradel za okrog 28.000 din blaga. Policija je prišla tudi nekaj drugih oseb, ki so fanta ščuvali k tatvinam in ga podpirali s tem, da so mu blago odkupovali. Nekaj ukradenega blaga je lastnik dobil nazaj, za vse ostalo pa bo dobil povrnjeno škodo, kajti Ivanovi prijatelji in prekupci so vsi premožni. Verjetno je, da je s to afero zvezana še neka druga tatinska afeta, o kateri smo v našem časopisu poročali pred tremi meseci.

Francoski ministrski predsednik Daladier je nedavno obel in ne more izvrševati političnega dela.

Pred novim sporom v Evropi:

Siloviti poljski napadi na Litvo

Varšava, 18. oktobra. o. Po poravnavi dolgotrajnega spora in sovražnega stanja med Litvo in Poljsko v letošnjem aprilu je poljsko časopisje včeraj prvič, kakor na povelje, zateklo silovito napadati Litvo. V napadih prednjači uradni in poluradni poljski tisk. Povod za gonjo poljskega časopisja proti Litvi so dali spopadi v nekaterih litvanskih krajih, koder prebiva tudi poljska manjšina. Varšavsko časopisje zdaj napada litvansko vlado, da zatira Poljake v svoji državi in da Poljska teh krivic ne bo več mirno gledala. Zveza Poljakov v Litvi je včeraj poslala predsedniku vlade Skalkcevskemu in zunanjemu ministru Becku spomenico, v kateri zahteva, naj Poljska za varstvo svoje manjšine v Litvi ukrene najodločnejše in najostrejšje korake. Poljski tisk grozi Litvi podobno, kakor je grozil po priključitvi Avstrije k Nemčiji, ko je Poljska poslala litvanski vladi ultimatum.

Manifestacije za samostojno Podkarpatsko Rusijo

Razgovori z Madžarsko se bodo nadeljevali prihodnje dni

Bratislava, 18. oktobra. AA. DNB. V Perečinu so bile včeraj velike manifestacije za samostojnost Podkarpatske Rusije. Podkarpatski deželni zbor je imel včeraj prvo sejo v Užhorodu in je ob tej priliki izdal proglas na narod, v katerem protestira proti razkosanju Podkarpatske Rusije. Deželni zbor zahteva nadalje v resoluciji, da se priključijo k avtonomni Podkarpatski Rusiji tudi rusinski okraj vzhodne Slovaške.

V krajih Podkarpatske Rusije in v predelu okoli Bratislave do Košic, kjer je bilo proglašeno obsedno stanje, je včeraj vladal popoln mir.

Slovaška vlada proučuje v stikih z osrednjo vlado

možnost nadaljevanja pregovorov med Češkoslovaško in Madžarsko.

»Prager Abendzeitung« prinaša naslednjo vest iz Bratislave: Karmasin, vodja nove nemške stranke, ki je postal državni podtajnik v slovaški vladi za Nemce na Slovaškem, je objavil oglas nemškemu narodu na Slovaškem, v katerem sporoča, da se je Nemčija odrekla vsem svojim zahtevam do Bratislave in do takozvanih nemških otokov na Češkoslovaškem.

Budimpešta, 18. oktobra. AA. Reuter: V vseh tukajšnjih krogih pričakujejo, da bo češkoslovaška vlada najkasneje v bližnjih dveh dneh stavila vladi v Budimpešti ponudbo o nadaljevanju razgovorov za ureditev madžarskega vprašanja v ČSR.

Priprave na volitve:

Kandidature ministrov JRZ

Proti JRZ bo nastopilo vseh 14 opozicijskih gibanj

Belgrad, 18. okt. m. Vse politične skupine in stranke se neutrudno pripravljajo na volitve ter so pričele določati kandidate za posamezne okraje ter sestavljati tudi končno vsedržavno listo. Po poročilih, ki prihajajo iz notranjosti države in iz Belgrade, bo JRZ razvila najbolj živahno volivno delovanje, kajti povsod vsak dan prireja zborovanja in sestanke, na katerih določajo poslanske kandidate. Tako poročajo iz Okučanov, da je bil tam zelo uspeš shod, nakar so zbrovalci soglasno izvolili finančnega ministra Dušana Letico za svojega kandidata. Za ostale kandidate ministrov še ni znano. Za zdaj je znano, da bo prometni minister dr. Spaho kandidiral v Tuzli, minister

Dragiša Cvetković v Nišu, a minister dr. Miha Krek v ljubljanski okolici. Medtem ko JRZ stopa v volivno borbo strnjena, se opozicijske stranke in skupine koljejo še naprej med seboj zaradi števila poslanskih kandidatov, ki bi jih rade spravile na Mačkovo listo. Tako sporočajo iz Banjaluke, da je bil tam sestanek izvenskupščinske opozicije, na katerem je bilo sklenjeno, da postavi opozicija svojega kandidata, da pa ne bo na noben način pustila na svojih sestankih in shodih govoriti zastopnikov JNS. Iz mnogih okrajev poročajo, da bo vsaka opozicijska skupina postavila lastnega kandidata. Skoraj gotovo je, da bo vstopil v krog združene opozicije tudi Dimitrij Ljotić s svo-

Raznoterosti iz dnevne kronike

Ljubljana, 18. oktobra.

Požar v cigaretni ulici

Snoči okrog tri četrti na sedem sta z Gradu zagrmela dva zaporedna topovska strela v znamenje, da nekje v mestu gori. Istačasno so izpred Mestnega doma že odhiteli poklicni gasilci s svojo močurno brigado in orodnim vozom. Požar je nastal v Cigaretni ulici, kjer zida stavbenik Anton Mavrič novo stavbo. Ob stavbi pa je bila zaslišena lesena baraka, kjer je bilo spravljeno zidarsko orodje, nekaj karbida, les in druge zidarske potrebščine. Iz te barake je izbruhnil snožni velik plamen. Kako je požar nastal, ni mogoče ugotoviti. Možno je, da je čuvaj, ki je ponoči v tej baraki, kaj kahal pa je bil premalo previden in ni dovolj pazil na ogenj, ki se je potem razširil, lahko pa da je vzrok požara tudi kaj drugega. Poklicni gasilci, ki so bili takoj na kraju požara, so takoj stopili v akcijo. Strela na Gradu pa sta zbrala tam še prostovoljne gasilce iz Ljubljane in iz Šiške, vendar jim ni bilo treba začeti z delom, ker so poklicni gasilci požar že v nekaj minutah zadušili. Kljub temu pa je lesena baraka popolnoma zgorela z vsem, kar je bilo v njej. Škoda znaša nekaj tisoč dinarjev. Vendar pa je bil požar bolj nevaren kakor se je zdelo, kajti v nevarnosti so bili vsi objekti podjetja »American Motors«, ki stoji v bližini in na garaži, kjer je veliko številno avtomobilov, o ed vročine popokalo že nekaj šip. To je bilo po zaslugi gasilcev preprečeno kakor rečeno že v nekaj minutah, vendar pa so iz previdnosti pustili pri pogorišču gasilsko stražo, ki je ostala tam dalj časa.

Z reševalne postaje

Včeraj smo poročali, da so reševalci prepeljali v bolnišnico občinskega ubogega Mihaela Bartola, ki je v postelji kadil, pri tem pa zaspal in mu je cigareta padla v slamo, da je nastal ogenj. Ker je bil Bartol brez roke, si ni mogel pomagati in je dobil pri tem hude opekline. Plini,

ki so se pri tem razvijali, so ga popolnoma oamali. Bartola so v bolnišnici sicer skušali na vse načine ohraniti pri življenju. Zaradi opeklin samih bi ga bili lahko, toda strupeni plini, ki se jih je navdih, so ga tako oslabil, da ni bilo zanj nobene pomoči več. Včeraj popoldne je starček umrl.

Včeraj ob 11 dopoldne je zgodila pred nebotičnikom precej huda prometna nesreča, katere žrtev je postal 22 letni šofer Sušnik Marijan iz Podgore pri St. Vidu 13. Ta se je peljal na motornem kolesu, na vogalu pred nebotičnikom pa je trčil skupaj z nekim avtomobilom. Sušnika je vrglo z vozila in pri padcu je dobil hude zunanje in notranje poškodbe. Reševalci so ga prepeljali v bolnišnico. Sušnik je bil uslužben pri avtopodjetniku Mihaelu Rodetu.

Kakšne pol ure po tej nesreči pa so bili poklicni reševalci z avtomobilom v Skaručino 14, odkoder so morali prepeljati v bolnišnico 33 letnega zidarja Stareta Primoža. Tega so pri nekom pretepu v nedeljo oklali in nekdo ga je z nožem sunil tik nad sence in mu ranil aorto. Zaradi tega je nevarno krvavel in krvi na noben način niso mogli ustaviti. Zdjaj ga zdravijo v bolnišnici.

Popoldne okrog šestih pa je neka dama telefonično obvestila reševalno postajo, da je videla, kako je pravkar padel iz tramvaja pri Fignerjevi ulici neki moški. Reševalci so z avtomobilom takoj odhiteli tja in so res na cesti dobili nekega moškega, ki je bil hudo poškodovan. Ponesrečenec je Rude Ludovik, sin nekega delavca, ki je bil rojen leta 1914. Pod Ježami št. 14. Fant je videl ljudi, ki večkrat med vožnjo skakejo iz tramvaja in včeraj je tudi sam hotel poskusiti, kako to gre. Ni pa seveda pomislil, da človeku kaj takega prav lahko spodleti, čeprav je še tako spreten v taki stvari. Nemara je skočil prav v nasprotno smer vožnje in pri tem ga je vrglo nazaj, da se je hudo potolkel. Tudi on se mora zdaj zdraviti v bolnišnici, s tramvaja pa med vožnjo nemara ne bo več skakal.

Oba sta imela maslo na glavi

pa sta se na policiji pobotala

Maribor, 17. oktobra.

Na kriminalnem oddelku mariborske policije se je odigrala danes dopoldne zanimiva zgodba. Znaša sta se tam nek tkalski mojster iz Maribora in prijeto, 22-letno dekle. Nekaj časa sta se pred uradnikom, ki je oba zasliševal, gledala sovražno, kot pes in mačka, v teku razgovora pa sta oba postajala čimdalje nemirnejša, nehala sta z medsebojnimi obdolžitvami in nazadnje se je zasliševanje končalo tako, da sta si drug drugemu oprostila, ker sta se le na ta način rešila velikih neprijetnosti. Zadeva je bila namreč sledeča:

Tkalski mojster je mož 37 let, je poročen, pa se je ločil od žene. Spoznal se je nato z mladicim dekletom, s katerim je navezal ljubavno razmerje. Dekle je pričakovalo, da jo bo njen prijatelj poročil in zadeva se je razvijala do nedavnega časa v najlepšem redu. Naenkrat pa je pred nekaj meseci dekle opazilo, da postaja njen prijatelj čim dalje bolj hladin. Izvedela je tudi od prijateljice, da so ga videle nekajkrat skupaj z njegovo prejšnjo ženo, in nazadnje je postalo dekletu jasno, da se ji je prijatelj izneveril in da se pri-

pravlja, da se bo pobotal z ženo ter začel z njo novo življenje. Uvidela je, da ne bo z obljubljenim poroko nič, pa je pritisnila na druge strune. Prišla je k prijatelju z novico, da je zasliševal. Mož je bil neprijetno presenečen in je začel dekletu prigovarjati, naj gre k zdravniku ter si da plod odpraviti, stroške bo pa on prevel. Dekle se je skrajja obotavljalo, nazadnje pa se je pustilo pregovoriti ter je vzeo 600 din za zdravnika. Zdelo se je, da je zadeva popolnoma v redu, ko je te dni tkalski mojster od nekega svojega prijatelja izvedel, da deklica sploh ni bila v drugem stanju ter si je celo storilo enostavno izmisli, da bi izvabila iz njega denar. V prvi jezi je šel na policijo ter jo prijavil. Ko so danes na kriminalnem oddelku oba zasliševali, se je naenkrat pokazalo, da ne bo kaznovano samo dekle zaradi goljufije, temveč tudi njen bivši prijatelj zaradi tega, ker ji je prigovarjal, naj si da odpraviti plod. Mož se je strogih zakonskih posledic ustrašil, pa je dekletu kar naenkrat odpustil krivdo in ji prepustil tistih 600 din, samo da ne bi nastopila proti njemu kot priča.

Strokovnjak za dobivanje na tombolah

Odmevi aretacij na tomboli kranjskih gasilcev

Maribor, 17. oktobra.

Velik odmev so imela v Mariboru poročila da-vašnjih ljubljanskih listov o razkrinkanju držnih goljufov, ki so si hoteli na gasilski tomboli v Kranju na izredno spreten način pridobiti avtomobil in ostale glavne dobiteke. Kolovodja teh strokovnjakov je bil v Mariboru dobro znani Ivan Rotman, doma iz Studencev. Rotman je igral svoj čas veliko vlogo v socialističnih športnih organizacijah ter je organiziral njihove težke atlete. Bil je nekaj časa uslužben kot zavarovalni agent, kmalu pa se je začel pečati s sleparskimi posli. Letošnje pomlad je bil obsojen na 6 mesecev strogega zapora zaradi velikih sleparij, ki jih je vršil po vsej Sloveniji. Osnova je namreč nekakšno dobrodelno založbo mladinskih knjig — seveda na papirju — ter je začel v imenu izmišljenega pripravjalnega odbora nabirati križem po Sloveniji prostovoljne prispevke pri petičnih ljudeh. Na ta način je živel udobno in veselo, saj je v par mesecih nabral okrog 20.000 din. Ko so mu prišli na sled ter ga obsojili, je seveda moral prenehati s tem poslom. Oprijel se je nato goljufij na tombolah. Na tomboli Rdečega križa v Mariboru je zadel njegov svak avtomobil. Na prihodnji tomboli v Mariboru je zadel nato Rotman 3000 din. Sledila je vrsta glavnih dobitev, tako nekje v Savinjske dolini, potem v Murski Soboti in drugod, da na tomboli v Rušah se mu je namera ponesrečila. Postali pa so prire-

ditelji tombol pozorni na njegovo veliko srečo ter so začeli nanj paziti. Rotmana išče že precej časa mariborsko okrožno sodišče, ker bi moral nastopiti svojo šestmesečno kazen. Orožniki v Studencih pa so ga zaman iskali, ker se je klatil zadnje mesec križem po Sloveniji ter je lepo živel na račun glavnih dobitev, ki si jih je na tombolah priloževal.

Hajduk Pavle Dokič si je sodil sam

Belgrad, 18. okt. m. V Belgrad je včeraj prispela iz Kučeva vest, da je tamkaj izvršil samomor eden najboljši krutih in zverinskih hajdukov, kar jih poznajo v Srbiji, Pavle Dokič. Kakor znano, je ta hajduk v krajih okrog Homoljske planine v severni Srbiji izvršil večje število krvavih zločinov, a se nato umaknil v gore. Tu so se s pomočjo svojih prijateljev skrival, čeprav ga je obkolilo več ko 300 orožnikov, ki so ga lovili mesec dni. Hajduk ki je poznal podrobno vsa skrivalska, se je izmuznil iz oklepa in pobegnil. Poslej je izgnila za njim vsaka sled. Predvčerajšnjim pa se je hajduk nenadoma pojavil v planinski vasi Brodice in hotel prenočiti v osamljeni pastirski koči. Tu je našel 16-letno deklico Natalijo Supurovič, nad katero je hotel izvršiti

Filmi

Pomladanska parada (Kino Union). Za bedaka bi lahko kdo smatral človeka, ki bi si upal trditi, da je »Pomladanska parada« (originalna: »Marika«) duhovita komedija. Obile je v njej starega, neiztrajljivega pevca, banalnosti smešno-sti, ki te ne razmaje, dejanje, ki je privlačno po vedno istem vzorcu za lase. Še vedno pa ostane razmerje 55:45 v prid obisku tega filma. Stare znanice srečamo v njem, Moserja, Thea Lingena, Adelo Sandrocvko (dokaz, da je film že nekaj starejšega datuma), Tjora von Halmaya in kakor srebro živo, prijetno Františko Gaalovo. Nekaj scen je takih, da ti izvabijo solze v oči — in končno, drugega namena ta Bolvaryjev film tudi ni imel. Glaeba je Stolova, poskočna in lahka je kakor vedno. Filmu samemu v prejšnjih časih prav gotovo ne bi bili posvetili posebne pozornosti; marsikaj smo po delih podobne stroke v kritikah pošteno in brej priznanja mahnili. Zdjaj se pa za razmere izpremenile — in ko gledamo te zadnje produkte nekdanje igračkarske, dobrodušne avstrijske lahkomišlosti, ki se je znala vsa brezskrbno predati blešku pričujočega dneva, se nam zdi kot bi se poslavljali od znancev, ki so bili sicer burkijasti in nekoliko norčavi, toda kljub vsam priljubljeni. Pogrešali bomo odslej to lahkotnost, vsi ti nerodni baroni in modni kočijaži ter razposajeni vagabundi bodo za vselej izginiti s filmskih platen; ko to premislimo, nam je ob zadnjih vedrih filmih stare avstrijske produkcije kar nekoliko žal za prešernostjo, ki se bo dokončno za vselej umaknila sreposti in železni matematiki v premikanju vseh okončin in vseh mišic; ob novi »komični« produkciji severnega soseda se bomo poselej najbrž ob »šalah« in »dovtipih« morali žečkati, če bomo hoteli iztisniti iz sebe le kanec smeha.

Zborovanje lesnih trgovcev celškega, gornjegrajskega in šmarskega okraja

Celje, 17. oktobra.

Sekcija lesnih trgovcev Zdruga trgovcev za Celje-okolico, Gornji grad in Šmarje je imela včeraj ob 9 dopoldne v mali dvorani Narodnega doma sestanek, katerega se je udeležilo 70 lesnih trgovcev iz omenjenih okrajev. Zlasti so bili številno zastopani lesni trgovci iz Gorenje Savinjske doline. Zborovanje je vodil predsednik Zdruga g. L. Košir z Vranskega. Bilo je zelo živahno in razgibano ter je trajalo do 11 dopoldne. Posebno veliko govora je bilo o pobujanju šušmarstva. Predsedstvo Zdruga je vložilo preteklo leto 65 in tekoče leto 41 ovadb zaradi šušmarstva. Vsi lesni trgovci so se pritoževali nad tem, da jim šušmarji delajo oromno škodo, vse te pritožbe pa so brez vsake veljave, ker so presplošne. Okrajna načelstva zahtevajo pri ovadbah konkretne primere, to je, da morajo biti o imenovanem šušmarju navedene vse okolnosti, ki ga obtežujejo.

Pri lesni trgovini ni bil do sedaj običaj, da bi se prijavi učenci in pomočniki, ter se je pri prijavi obrti trgovine z lesom prakticiralo na ta način, da je prosilec predložil potrdilo kakega lesnega trgovca, ki je potrdil, da je bil prosilec pri njem zaposlen nekaj let. To potrdilo je priznala še pristojna občina in trije zaupniki-trgovci. V bodoče pa se bodo tudi v lesni trgovini izvajale tozadavne določbe zakona o obrtih, namreč, pravičen dokaz usposobljenosti. Prijavitelj se bodo morali vsi vajenci v lesni trgovini, ki bodo po preteku učne dobe sprejeli učno potrdilo. Vajenec bo primoran po učni dobi še najmanj dve leti biti kot pomočnik. Tudi sinovi lesnih trgovcev ne bodo uživali nikakih privilegijev, temveč bodo morali vsi oni lesni trgovci, ki zaposlujejo svoje sinove pri svojem podjetju, prijaviti Zdruga kot vajence, da ne pridejo ti pozneje pri prijavi obrti trgovine v kake nepriroke.

Vsak lesni trgovec bo imel sedaj svojo legitimacijo, ki jo bo pokazal pri nakupovanju lesa. S tem se bo tudi onemogočilo šušmarstvo. Vsaka tvrdka, ki bo zaprosila za legitimacijo za svoje nakupovalce, bo seveda za vse delovanje tudi odgovorna.

Na sestanku je bil izvoljen novi odbor lesne sekcije z g. predsednikom I. Srebotnjakom iz St. Petra v Savinjski dolini na čelu. V odbor so bili še izvoljeni: g. K. Pečovnik iz Šmartna ob Paki, Fr. Gollnik iz Mozirja, J. Juvan iz Ljubnega ob Savinji, Ant. Marolt iz Bočne, Maks Petrin iz Rečice ob Savinji, Borlak iz St. Jurija ob juž. ž., Holbauer iz Frankolovega, Marine iz Braslovč in Veršer iz Podčetrka.

Na sestanku je bilo sklenjeno, da bo trajala učna doba lesnega vajenca 3 leta, po tej dobi pa bo moral vajenec ostati še 2 leti kot pomočnik na praksi.

gnusen zločin. Dekle pa se je hajduka ubranilo ter mu z nožem prizadelo več težkih ran, med drugim mu je prepravilo trebuh. Hajduk je v svoji besnosti še pograbil puško in pobil deklo do smrti, nato pa je sebi pognal krogljo v glavo. Na hajdukovu glavo je bilo razpisanih 180.000 din nagrade.

„Jutro“ v manjši zadregi

Zgodilo se je, kakor smo včeraj napovedali: »Jutro« na naša vprašanja o prelevitvi iz protislovenstva v zaslovenstvo, iz jugoslovenstva v federalizem in kar je bilo še podobnih stvari — molči. Pač pa je »najvažnejši politični dogodek zadnjega časa«, namreč volilna zveza med JNS in preklanim ter preganjanim dr. Mačkem, priromala danes s skromnega mesta v včerajšnjem »Jutru« na veledostojni prostor na drugi strani — tja, kjer je »Jutro« še pred kratkim pričevalo svoje nasledstvene napade na federalizem, avtonomizem, na Slovence in na Slovake. Zadrega pri »Jutru« je danes že očitno manjša in je treba v dveh dneh pričakovati uvodnika v smislu, kakor smo povedali včeraj.

»Jutro« danes piše, da bo nosilec liste, na kateri bo kandidiral JNS, dr. Maček, do zdaj po »Jutru« poznan in razglašen kot simbol vse protidržavnosti v Jugoslaviji. Dr. Maček bo postavil povsod svoje kandidate, na listo bo pa sprejel vsakega kandidata, ki ga predlaga JNS. Če mu bo zajamčil tudi izvolitev, o tem »Jutro« ne pove ničesar; prosimo ga pa, naj po svoji časnikarski dolžnosti stori, ker bo s tem ustreglo predvsem svojim zbežanim pristavcem, ki tako naglo razvijajo — se načelno doslednosti svojih voditeljev ne moreja slediti. Dalje bi vprašali »Jutro« še, kaj določa ta slovitni sporazum glede kandidatov v Sloveniji. Ali bodo v Sloveniji sprejeti samo tisti kandidati na Mačkovo listo, ki jih bo predlagala JNS? Ali bomo doživeli, da bo dr. Kramer postal pokrovitelj mačkovih disidentov in socialističnih kandidatov, ki jih je JNS za svoje vlade v Sloveniji zapirala in preganjala? Dalje bi vprašali »Jutro«, kako namerava JNS sodelovati pri reševanju hrvaškega vprašanja v smislu federalizma ali avtonomije, kakor se glasi bistvena državno-pravna zahteva dr. Mačka — še pa JNS vztraja, kakor piše »Jutro«, »pri glavnih osnovah svojega gledanja na naš nacionalni in državni problem«. Glavne osnove tega gledanja so bile po skušnjah dr. Mačka in drugih jugoslovanskih avtonomistov: teror, uprizerjeni politični procesi (Senčur), sodišče za zaščito države, kopito in volitve po vzgledu leta 1931.

Dalje bi vprašali »Jutro«, kako bo mogoče reševati hrvaško vprašanje v smislu zahtev dr. Mačka — zakaj svojim osnovnim zahtevam za to ureditev se dr. Maček ne bo odpovedal zgolj zaradi lepih oči dr. Kramerja — če pa JNS po »Jutru« podčrta »predvsem svojo neomajno vero v pravilnost ideje narodnega edinstva«? Kako bo federalizem in avtonomizem moči spraviti v sklad z »edino pravilno idejo narodnega edinstva« — to dvomimo, da bi nam »Jutro« po svojih močeh — po svoji časnikarski dolžnosti moglo povedati. Naj za to naprosi skušenega čarovnika in velikega strokovnjaka za politično kemijo dr. Kramerja, očeta tolikih političnih neverjetnosti in nesmislov. Pričakujemo, da nam bo »Jutro« po tolikem trkanju vsaj zdaj enkrat ustreglo in odgovorilo.

Geljske novice

Podporno društvo za uboge učence na drž. realni gimnaziji v Celju je pred dnevi polagalo račun o svojem delu. Iz poročil posameznih odbornikov je bilo videti veliko delo požrtvovalnega društva, ki se vključ v vednim menjavam knjig na eni strani in številu revnih dijakov na zavodu, ki se vedno večja, ni ustrašilo požrtvovalnega dela in pomagalo z denarno in materialno podporo številnim dijakom. K lanskim božičnici Rdečega križa je društvo prispevalo 1500 din. Letos ob začetku šolskega leta je društvo izposodilo 553 revnim dijakom 1767 knjig. Društvo ima sicer nekaj podpornikov, a ti prispevki ne zadostajo, da bi lahko ustregli vsem prošnjam številnih ubožnih in pridnih dijakov. Društvo se zahvaljuje vsem dobrotnikom za vse, kar so storili za naše revno dijaštvo. Te dni je društvo razposlalo prošnje za podporo in apelira na vso javnost, da se odzove z malenkostnim prispevkom, kajti vsak dar je namenjen našim slovenskim mladini.

Kandidata za šmarski okraj. V nedeljo so se zbrali v Šmarju pri Jelšah zastopniki okr. organizacije JRZ za šmarski politični okraj. Poročal je predvsem g. dr. Ogrizek o dogodkih zadnjih mesecev v domači in zunanji politiki ter poudarjal srečno roko vlade v pogledu zunanje politike, ki je z dalekovidnimi potezami ohranila našo državo naravnost zavidljiv položaj. Za njim je poročal načelnik okrajnega cestnega odbora g. Ivan Turk o javnih delih v tem okraju. Zbrani zastopniki so nato brez debate in z navdušenjem soglasno izvolili za kandidata rojaka g. dr. Antona Ogrizka, odvetnika v Celju, za namestnika pa Ivana Turka, župana v Šmarju pri Jelšah. Oba kandidata sta se zahvalila za zaupanje in obljubila, da bosta kakor doslej, tako tudi v bodoče po svojih najboljših močeh delala za blagor šmarskega okraja.

Propagandni turistični film »Jugoslavijae v naravnih barvah, ki ga je izdelal dr. Kostič leta 1937, bo zveza za tujski promet v Ljubljani predvajala v petek, 21. t. m. ob 20 v franciškanski dvorani. Cene prostorom enočne po 8 din.

Warren Duff — Robert Buckner:

SADOVI ZEMLJE

Roman s slikami

Whitney je malo pomolčal in gledal Sereno v oči, kakor da ji bo povedal vse kaj drugega, kakor pa je pričakovala. Potem mu je lahčen nasmehek preletel lepi fantovski obraz. Ni odgovoril ničesar.

»Kaj je to toliko smešnega?« je užaljeno vprašalo deklo.

Whitney je dejal:

»Če mi obljubite, da ne boste hudi, pa vam povem.«

Dekle je pokimalo, inženir pa je naglo dodal:

»Kalifornija ima v Ameriki najmanjše peči, pa največje lažnjivce.«

»Čakajte, Lance se bo brž vrnil,« mu je odgovorilo z jezo deklo. Zdelo se mu je, da jo je inženirjeva opomba razžalila ali pa da je sploh ni razumelo. Whitney jo je skušal potolažiti:

»Rekli ste mi, da se ne boste jezili. Verjamem, da imate res svoj sadovnjak.«

Serena je bila takoj dobra in ga je brž ustavila:

»Ali bi ga hoteli videti?«

»Petdeset oral, pravite. To je pa nekaj sadja potem!«

»Strašno veliko, zlasti kadar je letina.«

»Kalifornija mora imeti dobro sadje. Zdi se mi pa, da ta jabolka niso rasla tu.«

Whitney je pri teh besedah vzel z

mize jabolko, ki je bilo rdeče kakor kri, in ga vzdignil proti Sereni:

»Takim jabolkom je potreben sneg. Od pepelike v zemlji imajo pa sladkobo.«

Serena se je odkritosrežno začudila:

»Vi se pa zares nekako razumete na sadje!«

Whitney se je nasmehnil in rekel:

»Nekaj malega...«

Razgovor je zdaj zastal, ker je ta trenutek stopil v sobo polkovnik Ferris. Spremljal ga je Lance. Zdelo se je, da se je vihar med očetom in sinom končal brez vsega hudega, zakaj oba sta bila videti dobre volje.

Polkovnik Ferris je stopil proti inženirju Whitneyju. Bil je nizek, toda zastaven in močan možak. Telo se je zdelo, da ima trdo kakor jeklo. Bil je že skoraj ves siv, imel je visoko, nagubano čelo, ki je pričalo o dolgem in hudem življenjskem boju. Običen je bil skrbno in lepo ter gladko obrit, česar bi človek v tej samoti skoraj ne bil pričakoval.

Ko je prišel čisto blizu tujega gosta, je z malce okornim smehljajem podal Whitneyju roko in spregovoril:

»Lance mi je pravil, kako prijazen ste bili! Ljubo mi je, da vas vidim v svoji hiši.«

Serena je stopila k očetju, ga prijala pod roko ter zaupljivo in veselo gledala inženirja iz očetovega zavetja.

Whitney se je priklonil, stisnil polkovniku roko, Serena pa je dejala:

»Gospod Whitney mi je dejal, da ima Kalifornija najmanjše peči in... največje lažnjivce.«

Celo polkovnika Ferrisa se je malce namrščilo, kakor da ga je preletela senca. Lahni, okorni smehljaj mu je izginitil iz obraza, ko je rekel:

»Tistega glede peči še nisem utegnil zapaziti. Vsekakor pa imamo najboljše žganje v Ameriki!«

Pri teh besedah je stopil k omari, vzel iz nje oglato steklenico in kozarce, stopil nazaj k mizi in natočil sinu in gostu. Sam je svoj kozareček samo vzdig-

nil v pozdrav, potem ga je spet postavil na mizo in pripomnil:

»Lance mi je dejal, da ste zatokop.«

Whitney je v dveh potezah povedal svoje dosedanje življenje:

»Bil sem kmet, potem pa sem pusil zemljo in se izučil za inženirja.«

Polkovnik je z nekakim posebnim podudarkom dejal:

»Slabo in nesreča za našo deželo je, da ljudje preveč študirajo. Ljudje rišejo načrte, potem pa drve z železnico... in uničujejo zemljo. Pravijo, da to pomeni prihranek pri času. Hranijo čas. Morda ga res, toda, gospod Whitney, čemu to? Čemu jim bo prihranjeni čas?«

(Foto Warner Bros)

Serena je stopila k očetju, ga prijala pod roko in se z dobrimi, zaupljivimi očmi z vedrim smehom na ustnicah zagledala v Whitneyja.

Polkovnik je premolknil in se za trenutek zagledal v mladega inženirja, kakor da čaka od njega odgovora in pojasnila, zakaj so ljudje tako skopi s časom, ki je navsezadnje zastoj.

Whitney je nato nenadno in preprosto, pa vendar tako globokoumno vprašanje ni mogel v trenutku kaj pametnega odgovoriti. Ko se je pripravil in zbral misli, da bi povedal vsaj kaj približno pametnega, je se polkovnik malo nemirno in silovito nadaljeval:

»Zato, da bodo delali še več železniskih prog, kajne. Potem si izmišljujejo še svedre na vodni pritisk in sesalke in brizgalne, da z njimi vrtajo in rušijo petine.«

»In vsi ti stroji mečejo zemljo na očetova polja in jih uničujejo, je z žalostnim očitanjem dejala Serena.

Whitney je dejal sočutno in prijazno:

»Žal mi je, da je tako, toda...«

Polkovnik je nadaljeval:

»Ne govorim samo o polju! Največ težav imamo z vašimi razbojniškimi poglavarji iz San Franciscu.«

Inženir Whitney se je pri tej trdi polkovnikovi besedi malo zdržnil. Pogledal je starega moža, a je videl na njegovem obrazu, da ga boli, ko mora tujcu praviti to trdo resnico. Zato se je obvladal in čakal, kaj bo stari naselnik še povedal.

Ferris je spraševal:

»In čemu vse to? Kaj mislite, da nosi zlato srečo? Kakšna sreča je to, če vaši poglavarji uničujejo zemljo in delo pridnih ljudi, ki kmalu ne bodo imeli na svoji zemlji več kruha. Čemu to?«

Zdjaj je Whitney odgovoril:

Od tu in tam

Za častnega občana je izvolila predsednika vlade in zunanjega ministra dr. Stojadinovića občinska uprava v Jagodini v Srbiji. Vsi občinski odborniki so soglasno pritrdili tozadnemu predlogu svojega župana, ki je dejal, da se ima Jagodina v veliki meri zahvaliti za svoj napredek dr. Stojadinoviću. Obenem je odbor sklenil imenovati eno izmed ulic po njem.

Volilna agitacija je po vseh delih naše države že precej živahna. V prvi vrsti se seveda zbirajo razni odbori vseh strank, ki sklepajo o kandidatih, ki bodo nastopili pri volitvah. Opozicija se na vse strani. Osnovne erte bodoče alike opozicijske liste so znane, ker je bil dr. Maček odobril sodelovanje JNS na svoji listi, odnosno na listi združene opozicije. Do sedaj se dokončno še nista odločila »vodja jugoslovanskih fašistov Ljotić in vodja socialistov Topalović, kam bi se obesila. Bržkone se bosta tudi ta dva pridružila listi dr. Mačka. Kakor pišejo prestolonski listi, Ljotić nima prevelikih pomislekov proti sodelovanju z listo združene opozicije, le Topalović se še pomislija, če bi šel v družbo dr. Kramerja in podobnih velikih centralistov in unitaristov, z katerimi je bil ves čas v najhujšem sporu. Pa tudi pri njem je verjetno, da se bo končno pod težo razmer vdal in se skril v zavetje skupne opozicijske liste.

V Varaždinu so v nedeljo odkrili lep spomenik svojem rojaku in svetovnemu učenjaku, učencu slovenskega učenjaka Miklošiča, Vatroslavu Jagiću. Spomenik, poprsje učenjaka, je izdelal mladi slovenski kipar Janez Weiss. K otvoritvi se je zbralo veliko število izobraženstva in meščanstva, v prvi vrsti zastopniki hrvaških naučnih ustanov in zavodov. Med drugimi so poslali pozdravne brzojavke tudi rektor ljubljanske univerze, rektor zagrebske in rektor belgradske univerze. Pri slovesnostih so bili navzoči tudi pokojnikov sin znani zdravnik in dunajski vseučiliški profesor dr. Jagić, njegova sestra in vdova po pokojnem Jagiću.

Živnozdravniki iz vse države so zborovali v nedeljo v Belgradu. Iz poročil se da posneti, da gre njihovo delo za tem, da se v naši državi izpelje pravo nadzorstvo nad življenjskimi potrebščinami. Dalje hočejo, da se pomnoži pregledovanje živali, kajti v naši državi oboli vsako leto nekaj nad 20.000 ljudi zaradi pasje stekline.

Glede nalezljive bolezni, ki je napadla šestnajst uslužbencev zagrebskega mikrobiološkega zavoda na veterinarski fakulteti s šefom dr. Ježičem vred, si zdravniki še niso na jasnem. Vse te dni preiskujejo obolenje, jim jemljejo kri in jih pregledujejo na rentgenu. Bolezen se je pri vseh lotila le dihalnih organov, v prvi vrsti bronhij, pojavila pa se je vselej z izredno visoko temperaturo. Sicer je naslednjega dne temperatura pojenjala, a že tretji dan se je spet dvignila na 38. Preiskava krvi še traja. Od tega si dajejo, da bodo bolezen prepoznali. Zdravniki pravijo, da je prav gotovo, da je nastopila bolezen, ki je medicinska znanost do danes še ni poznala in je torej tudi ni mogla označiti po njenih posebnostih. Vsi bolniki so izven življenjske nevarnosti.

Zanepjen zaradi nepotrebne ljubosumnosti je zaklel svojo ženo in nato pokončil še sebe mesar iz Borskega Rudnika pri Leskovcu Sreten Djolić. Pred šestimi meseci se je bil poročil z 19letno Cveto. Toda mož se je kmalu začel pripravljati z ženo in zahajati v vas k sosedom. Tam je slišal vse mogoče in nemogoče stvari k svoji ženi, ki so jih vedele povedati te vaške klepetulje. Vneli so med njima hudi prepriji, dokler ni žena pobrala svojih stvari in se odselila k svojemu očetu. Njeno razočaranje je bilo še večje, ko je na sebi opazila znake težke nalezljive bolezni, katero je dobila od moža. Ker pa brez žene ni mogel živeti, je prišel Sreten k Cveti in jo prosil, naj se vrne. Ker mu je prošnja odbila, je izvršil svoj grozni sklep. Z nožem je razmesaril ženo, nato pa sebi preparal trebuh ter si prerezal želodec. Obavda sta umrla po nekaj minutah.

Ker je volu odbil nogo, se je obesil 13 letni deček Petar Katalinovič iz vasi Brestovca pri Boru. Z materjo sta šla z volovsko vprego na nivo. Tam sta nakosila koruzna stebela, a volu so se med tem pasli v bližini. Ko je videl, da je eden izmed volov zalezal na tuje nivo, je fant pograbil sekuro in v jezi zamahnil. Preslekel je volu nogo, nato pa ves preplašen pobegnil k materi in ji povedal, kaj se je zgodilo. Pristavil je še, da se bo obesil. Mati na te otrokove besede ni polagala nobene pozornosti. Ko pa dečka le ni bilo od nikoder, sta ga šla z možem iskati. Našla sta ga šele naslednjega dne obešenega v gozdu na nekem drevesu.

Zverinski oči in sin sta ubila ena odnosno brata v okolici Siska. Stari Marko Plekosić in njegov sin Slavko sta orala na njivi, ki je bila last Milana. Ko je Milan videl očeta in brata na svoji njivi, je prišel k njima in jima ukazal, naj se z njive umakneta. Na te besede pa je oče pograbil motiko in skočil proti sinu. Brat Slavko pa je pograbil koso in z njo prebodel brata skozi želodec. Takoj je zmahnil še oče in tolkel sina tako dolgo, da se je zgriudil. Šele sosedje so pobrali ranjenca in ga prepeljali v bolnišnico, kjer pa je v težkih bolečinah podlegel. Zverinskega očeta in brata pa so orožniki zaprli.

Krojači iz vse države so zborovali v nedeljo v Belgradu. Obrazložili so svoje težave in slab položaj ter zahtevali v resoluciji, da se trgovinam vzame pravica izgotavljanja obelk, kajti s tem se krojačem kvirani cena in onemogoča zaslužek. Navzoči bolgarski delegat jim je povedal, da so si sofijski krojači ustanovili svojo krojaško zadrugo, s katero so ji zagotovili delo in si pomagali proti prevlečki konkurence trgovin. Navzetoval je belgrajkim krojačem, ki so si podobno zadrugo že ustanovili, pa ji še nič ne zaupajo, naj se je trdno oklenejo. Le na ta način si bodo služili boljši kruh.

Ko ga je hotela zastrupiti, je kmet Ante Matkon iz Zijameta pri Trautniku ubil svojo nezvesto ženo Maro. Čeprav sta imela že tri otroke, je žena hodila svojo pota in se rada sestajala z drugimi moškimi. Zaradi družinskih prepriov je večkrat pobežnila in se spet povrnila, ker ji je mož vse odpustil. Po zadnji vrnitvi mu je v kozarec vode nasula nekoga strupa. Pa tudi to ji je mož, ki vode ni hotel spiti, odpustil. Ko pa je ponovno odšla k drugemu moškemu, jo je poiskal in ubil.

19 mesecev je po nedolžnem sedel v zaparu delavec v Travniku Kazas. Pred dvema letoma je bil v bližini mesta na tajinstven način ubit delavec Stevan Belko. Oblasti so prijelo dva krivca Delinbašiča in Kazasa. Pri razpravi je Delibašič obremenjeval Kazasa, da je sodišče izreklo sodbo, po kateri je dobil Delibašič deset, a Kazas sedem let težke ječe. Ko pa je Delibašič mislil, da se sodba ne da več spremeniti, je priznal, da je Kazasa potegnil v zavezo zaradi maščevanja. Ko so to izjavo sporočili sodnikom, se je morala vršiti ponovna razprava, nakar so nedolžnega Kazasa so izpustili na svobodo po 19 mesecih zaporu.

Naročajte Slovenski dom!

Stanko Canjkar: „Potopljeni svet“

Dramo nemira, ki mora biti utešen, bi lahko nazvali to sijajno delo Stanka Canjkarja. Prestašno je to iskanje boljšega, lepšega in ravnejšega, preveč zaverovano iskreno in boleče je to plemenito nezadovoljstvo, ki se vara in v pisane pajčevine zapreda misli kakor čustva; ogenj, ki žge nepopolnjaljivega idealista-poeta, se bo moral do kraja raziskriti v trpljenju, visoko vzplapolati v bežnem vzgonu variljive zadovoljive — le za kratek čas, — potem pa se sam povziti v razočaranju, sesti v odpovedi do nezmatnega pogorišča, kjer pa bodo še dremale iskre v žerjavici, ki bo morala le še čakati novega, pravega netiva — in to bo vrženo nanjo ob uri, ki mora priti. Z vročo, resnično življenjsko vrednostjo stoji to delo pred gledalci, pojav je, ki ga v idejni problematiki morejo opazovati tolmačiti le na en sam, skupen način v smislu, ki je bleščeče jasen in razkrit — razbira pa na njegovi lupini, kakor na slednji živi, trdni stvari, ki nam stopa pred oči, lahko vsak svoje; ta bo v njem gledal zgodbo o izgubljenem sinu, ki se mora vrniti po dolgi poti v očetovalo hišo, drugi bo razmišljal o analogiji s »Plebanišom Joannesom«, silnejšim, splošnejšim, pod jarkejšim snopom žarkov proiciranam na mogočnejše ozadje, spet nekdo se bo spomnil pšeničnega zrna, ki je obležalo vrhu ozare, pa ga je dvignil vrtnice, ga lučal s strnišč v trnje, ga odkladal na kamenitih kupih in ga končno spet odložil na rodovitnih tleh — ko je iz njega že začnela poganjati v neurjih vzbujena zelena klica. Nekomu bo videli, da hodi to hrapavo pot Velnar sam, spet drugi bo našel v konkretizaciji alegorijo in simboliko: ta Velnar je človeštvo samo, ki v večni žeji za novim, perečim, odvrtača oči od starih tabel večne modrosti v stran, se opoteka v mlamolu temne noči — in vendar hodi to hudo pot spet prvi zarji naproti, zarji in zlatemu dnevu, ki bo uredil vsa nemirna, zmešana sreča in vrnil nervingnega duha k zdravi preprostosti. Ta bo gledal v karakterističnih dvogovorih le najpreprostejše in najracionalnejše sredstvo, ki naj bi nas v komorni igri za prav — napačne utegnile močnejše privzeti nase kakor pogovori med večimi osebam — oni pa bo razbiral duhovitejši ter bo v obeh, v miselni in čustveni boji zapletenih akterjih našel le zunanja sileca bipolaritete in razdvojenosti, ki je v enem samem človeku, tretji spet se bo spomnil morda klasičnih dvogovorov iz najznamenitijših strani Platona — in njih interpretacije. Nekdo bo v »Potopljenem svetu« predvsem gledal s pretresljivim žarom pisano dramo človeškega sreča, ki nobeno ni varno pred viharjem, dokler utriplje, drugi pa bo v njem zapazil težiče in os v krasni apoloģiji Cerkv, preižkušeni modrosti in odrešitnem redu, ki ga v neklih dobah morda tudi ne vzdržujejo najduhovitejši ljudje; apoloģijo redu, apoloģijo odpovedi, apoloģijo disciplini in vztrajanju na mestu. Nikjer pri nas duhovni problemi, ki jih svet preglušuje s truščem hlasnega vsakdanjega vrveža, še niso dobili tako prepričljive manifestacije, kot so jo dobili v »Potopljenem svetu«. Na neprekosljiv način je Canjkar razpredel njihove živce in žilice tudi prav do najskrajnejših življenjskih navidežnih brezpomembnosti. Ni postavil pred nas bledoga, izmišljenega sveta, organično prijemljivost nam je dal; z bilkami, s koreninami in s prstjo vred je položil pred nas to rušo. Kako silno je en sam človek vpleten v občestvo, v kolektiv ljudi, problemov, vprašanj! Canjkar nam je dal živi svet, zajet tudi do najpresnetel-

ljivejše kompliciranosti in podrobnosti, — ta ribič je res vrgel svoje mreže na široko! Avgustinško strasna iskrenost in globoko krščanstvo sta v tem izrednem delu, ki izvaneva v preprostem akordu, v zavšeni misli, ki jo je pred tisoč leti pelala leli rodila težka pot skozi labirinte in gošče srca in duha; »Nemirno je naše srce, dokler se ne spočije v Bogu.« — Ali ni ta Velnar kakor neki Avgustin našega časa, ves nemiren, vroč, duhovit in ambiciozen, razdvojen in nesrečen, dokler spet ne nade polti nazaj, dokler spet ne dvigne potopljenega sveta iz svoje mladosti?

Se nekaj je v »Potopljenem svetu«, nekaj, kar sprva ni zelo soglasnega odobravanja: prelepa apoloģija listih nemirnih reformatorjev, ki so po božji Previdnosti skozi stoletja sproli — kamenčki v silni zgradbi — spravljali v sklad izročeni nauk v razvojem življenja; morda so padli v strastnem fanatizmu, ki je temeljil v zadnjih korenih prav na molitvah kakor jih škof Ciril razloži Velnarju, morda so se vrnili po hudih blodnjah izzorjeni v izkušnjah, v dani in kakor zlato v ognju prečišeni — vselej se nekoliko zamajali svet v tečajih. Nostili so krivdo, njihova osebna tragika je bolela; to, kar je bilo dobrega v njihovi gorečnosti in reformatorstvu, pa je Cerkev sprejela novo nastajajočim duhovnim in telesnim potrebam svojega občestva v prid.

Poleg drugih odličnih lastnosti izpričuje Canjkarjevo delo še dve, ki sta pri nas od sila redki: izborna logično šolo in svetovljanski »esprit«. Dramatično je najmočnejše drugo dejanje, prvo in tretje sta prav dobri, še najmanj učinkovito pa je prav za prav zadnje, deloma po krivdi avtorja, ki ni več našel (saj je pa to tudi razumljivo) poti do edinstveni zgoščenosti in organičnosti drugega dejanja — deloma pa tudi po zaslugi interpretacije, ki je bila nekam utrujeno hlasna (to ni paradoks!), pa medla (scena z umiranjem). Čudno je, da se pri nas v prvih dejanjih vse zažene z ognjem, ki nujno ne more vzdržati do kraja in mora zato nivo igranja stalno zdrkavati (v nogometu pravimo, da je bil štart prehud in da igralci ne bi z nobenim treningom utegnili svoje fizične kondicije spraviti na višino, ki bi utegnila tak začetni tempo vzdržati prav do konca drugega polčasa). V splošnem moti nekoliko tudi zastarela govorna lehnika (aspirati t drugod že okrog 1920!). To stvar bi bilo pri nas treba enkrat urediti, čeprav se je tudi občinstvo že vdalo vanjo.

Ciril Debevec je igral Velnarja odlično; zdi se, da so vloge te vrste, rablo »sturm-und-drangovske«, njegova domena. Človek pa se ne more otresti dojma, da sega njegov glasovni register prej više kot pa v basovske lege; njegovi nižji toni, povrh še rahlo maskirani, utinkujejo nekoliko temno in neizrazito. Naše dramske igralkе se za čuda težko ugrajajo; prva scena je vselej mučna. M. Danilova je bila n. pr. v prvem dejanju neprirodno vročična in toga tudi v kretanjah. (Kako to? O tremi vendar ne more biti govora!) Pozneje je igrala prav dobro V. Juvanova je bila prav taka, toda do kraja. Igralec se na odru ne sme zavedati, da n. pr. hlini veselost, prešernost itd. Verjetno mora v igro, se ji predati kakor resničnosti; takemu živjetju bi se lahko reklo »iskrenost do lažic, in ta šele daje na odru popolno spreščenost. Šaričeva je igrala v finem slogu tiho pasijonko Vignyjevo Gregorino lik škofa Cirila pa je bil najsilnejša kreacija tega vetera. »Potopljeni svet« je prav dobro režiral in insceniral Ciril Debevec.

Surova igra na nogometni tekmi v Kranju

Iz Kranja se spet slišijo lepe reči. Kakor se zdi, bo tam res treba končno že napraviti red. Ze lansko leto smo se na Hermesu prepričali, kakšno je kranjsko občinstvo in kakšen je tam po vsem videzu običaj zabajanja na nogometne tekme: kakih trideset večinoma pijanih ljudi je dvigalo tak hrust in trušč, da si ga hujšega ne bi mogli misliti, obmetavalo gledalce z najbolj prostakimi izrazi, ki jih ne dobite v nobenem slovarju, beselno in rjulo brez primere. Kakšen pekel mora šele biti v Kranju, so si dejali opazovalci.

V nedeljo je bila v Kranju nogometna pokalna tekma med Kranjem in Hermesom. Prihodno nedeljo, dne 23. oktobra, bo v Ljubljani prvenstvena nogometna tekma med Kranjem in Hermesom. Kaj se je v Kranju zgodilo? Občinstvo se je spet »obneslo« na stari način, igralci pa so tolkli Hermežane po nogah, da je bilo vesleže (za kranjsko publiko seveda). Posledica: štirje odlični Hermežani v nedeljo na prvenstveni tekmi v nedeljo ne bodo mogli igrati (važna tekma, ki odloča o prvem mestu). To so: Ice Ribar, ki se s poskodovanim kolonom komaj premika (zda! ima pokvarjeno še drugo nogo), Bogme, ki leži, Gomezel II in Turk. Na kazenskem odboru pri LNPU je, da nastopi čim ostreje in neusmiljeno napravi v Kranju red tudi z drakonskimi ukrepi. Surove igralkе naj pa ukroti tako, da bodo končno v vseh nadaljnjih igrah disciplinirani. Posebej velja to za Baumkirchnerja in Martelanca. Zadnji čas je, da LNP zavaruje ljubljanske igralkе (zlasti Hermežane, na katere Kranjanci že od nekdaj iztresajo svoje jezce) pred nevarnimi poskodbami in pred besnenjem, ki nima s športom ničesar skupnega!

Angleško moštvo za tekmo s Kontinentom

Za »tekmo stoletja« ob proslavi petinsedemdesetletnice angleške nogometne zveze je angleška nogometna zveza že imenovala svojo reprezentanco. Tekma med reprezentanco kontinenta (ki do sedaj še ni bila dokončno sestavljena) bo odigrana v Londonu dne 26. novembra. Angleške stave za končni izid te tekme zdej stoji 5 : 3 za Anglijo. Zdi pa se, da bo evropska reprezentanca, ki bo v glavnem postavljena po strokovnem mišljenju italijanskega zveznega kapetana Pozza, dala angleški reprezentanci hud odpor. Angleška postava za ta boj je naslednja: Woodley (Chelsea), Sprston (Totenham), Hapgood (Arsenal)-Willingham, Jounq (oba (Huddersfield), Copping Lawton (Everton), Goolden (Westham), Soyce (Everton). Rezerve: Wells, Carston, Broome (vsi Aston Villa). Za to tekmo vlada največje zanimanje ne samo v Evropi, ampak povsed na svetu, kjer se ljudje zanimajo za nogomet.

Iz športne krošnje

Dva nova državna rekorda. V nedeljo je bil lahkoatletski meeting, ki so se ga udeležili vsi najboljši belgrajski lahkoatletci. Med drugimi rezultati sta bila zastopana tudi dva nova državna rekorda. V skoku v daljavo je zmagal Lenart, ki je skočil 701 cm in tako postal jugoslovanski rekord Lazarčevića za 1 cm (star rekord iz l. 1938 je bil 7 m). Na 200 m pa je Pera Kling dosegel čas 21.45. To bi bil skoraj za celo sekundo boljši čas od rekorda, ki ga imata do sedaj Jamnicki in Kovačić z 22.4.

Nemški teniški prvak Gottfried von Cramm je bil v teh dneh izpuščen na prosto in mu je bil ostanek kazni odpuščjen. Ni pa znano, kam se bo von Cramm obrnil sedaj.

Vremensko poročilo

»Slovenskega doma«

Kraj	Barometrično stanje	Temperatura v 0°	Relativna vlažnost v %	Oblatnost	Veter (smern. jakost)	Padavine	
						mm	vrsta
Ljubljana	767.0	17.4	6.0	97	mg. 10	ENE ₂	—
Maribor	765.0	17.2	5.0	90	0	SW ₁	—
Zagreb	765.7	22.0	8.0	90	0	0	—
Belgrad	765.7	27.0	8.0	90	3	0	—
Sarajevo	769.6	13.0	3.0	90	0	0	—
Vis	766.4	20.0	15.0	50	0	0	—
Split	765.1	23.0	15.0	70	0	NE ₁	—
Kumbar	765.1	23.0	14.0	90	0	S ₂	—
Rab	765.2	23.0	14.0	90	0	S ₂	—
Duvarovnik	765.1	24.0	12.0	80	0	NE ₁	—

Vremenska napoved: Jutranje megle, že dan večinoma jasno in stanovito vreme. Splošne pripombe o poteku vremena v Ljubljani od večerj do danes: Iz noči do 7.40 gosta, do 10 pa redka megla. Ob 10 je skozi meglo posijalo sonce, ob 10.10 pa se je popolnoma zjasnilo. Ves ostali čas dneva je bilo jasno, le med 12 in 16 so se pojavile manjše plasti visokih oblakov. Med 12 in 16 je pihal jugozapadni veter, ki je mestoma dosegel jačino 5-6.

Koledar

Danes, torek, 18. oktobra: Luka.
Sreda, 19. oktobra: Peter.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: dr. Kmet, Tyrševa cesta 45; mr. Trnkoczy, Mestni trg 4 in mr. Ustar, Selenburgova ul. 7.

Pubarjeva ulica bo zaradi gradbe cestnega kanala med Tyrševo cesto in Gledališko ulico od 18. t. m. naprej zaprta tudi za osebni promet.

Prvo predavanje Pedagoškega društva v Ljubljani bo v ponedeljek, 24. t. m. ob 18 v dvorani mineraloškega inštituta na univerzi. Predaval bo priznani pedagoški strokovnjak, univ. profesor v Zagrebu dr. Pavel Vuk Pavlovič o temi: »Vzgojiteljevo carstvo«. Vse, ki se zanimajo za vzgojo vljudno vabimo. Vstop prost.

Trnovsko prosvetno društvo otvori 19. t. m. svojo sezono 1938-39 ob 8 zvečer v društvenem domu z rednim letnim občinim zborom. Na občnem zboru bodo podali posamezni odborniki podrobna poročila o poslovanju društva v pretekli sezoni in načrt dela za bodoče. Vabimo vse člane društva in odsekov, da se občnega zbora zanesljivo udeležijo vsi polnoštevilno.

Kongres Jugosl.-bolgarskih lig v Splitu. Jugoslovansko-bolgarska liga v Ljubljani sporoča svojim članom, da bo 23. in 24. t. m. v Splitu letošnji kongres Zveze Jugoslovansko-bolgarskih lig v Jugoslaviji. Svojo udeležbo na kongresu je prijavilo tudi nad 50 delegatov Bolgarsko-jugoslovanskih društev v Bolgariji. Zaradi tega je želeli, da se članstvo ljubljanske lige udeleži kongresa v čim večjem številu. Vožnja je polovična. Ni pa izključeno, da bo še pravočasno odobrena četrtinska vožnja, za katero so storjeni potrebni koraki. V Splitu je preskrbljeno za ceneno prehrano in prenočišče. Prijave sprejema in informacije daje ligin tajnik g. Veloslav Bučar, Miklošičeva cesta 22-b-II (telefon 49-48). Ker mora liga poslati seznam udeležencev še pred kongresom zvezi v Belgrad, je zadnji dan za prijavo v sredo, dne 19. t. m.

Občni zbor Slomškove družbe za Ljubljano-mesto bo drevi ob 8 zvečer v ljudski šoli na Ledini.

Ljubljansko gledališče

D r a m a. — Začetek ob 20.
Torek, 18. oktobra: Zaprt.
Sreda, 19. oktobra: Potopljeni svet. Red B.
O p e r a. — Začetek ob 20.
Torek, 18. oktobra: Gejša. Red A.
Sreda, 19. oktobra: Boris Godunov. Red Sreda.
Četrtek, 20. oktobra: Kapljice za ljubezen. Red Četrtek.

Obvestila za volitve

Somišljeniki JRZ v Ljubljani. Ze prve dni reklamacijskega postopanja smo ugotovili:

1. da v volilnih imenikih manjkajo številni člani JRZ, ki sami najbrž mislijo, da so vpisani. Mestno tajništvo jih bo moglo reklamirati šele, ko mu bodo dostavili potrebne listine;
2. da so podatki pri posameznih volilnih glede krstnega imena, poklica in stanovanja pogrešno vpisani. Te podatke je mogoče v reklamacijski dobi še popraviti;
3. da niso vpisani v volilnem imeniku zelo številni fantje, ki so v zadnjem letu dosegli 21. leto starosti;
4. da niso vpisani oni, ki so v zadnjem letu dobili jugoslovansko državljanstvo.

Zato nujno priporočamo vsakemu našemu volilcu, da se nemudoma prepriča, bodisi pri tajniku svoje krajevne organizacije JRZ, bodisi v mestnem tajništvu na Gosposvetki cesti 10-II, če je zanesljivo in pravilno vpisan v volilni imenik. Tam bodo dobili vsa potrebna navodila glede listin, ki so za reklamiranje potrebne. Ker se reklamacijsko postopanje 25. oktobra zaključuje, nujno pozivamo vse naše volilce, da za stvar nemudoma poskrbijo.

Mestno tajništvo JRZ na Gosposvetki cesti je odprto vsak delavnik od 8. zjutraj do 8. zvečer. Telefon 37-46.

Mnogi naši pristaši, o katerih ne dvomimo, da bodo ne le s svojim glasom, temveč tudi z delom in agitacijo pomagali do čim prepričevalnejše zmage JRZ v Ljubljani, še niso podpisali pristopnice, na podlagi katere je šele mogoča pravilna razvrstitev v pristojno krajevno organizacijo JRZ. To so vsi oni, ki doslej še niso plačali članarine, katero dolžnost pravilno organizirani pristaši poštvalno in vestno vršijo že tri leta. Vse te pozivamo, da se zgledajo takoj v mestnem tajništvu zaradi podpisa pristopnice. Le tako jih bomo mogli v volilni borbi pravočasno in točno obveščati o vseh važnih momentih borbe.

V časopisju je bilo napačno objavljeno, da ima volilno pravico vsak jugoslovanski državljan, ki je bil 10. oktobra t. l. najmanj 21 let star in je do tega dne bival na ozemlju ljubljanske občine najmanj 1 leto. Pravilno je ne 10. oktobra, temveč 23. oktobra, ki je zadnji dan za reklamacije. — Mestno tajništvo JRZ v Ljubljani.

Prstan Marie Antoinette je prinašal nesrečo

Kralj Ludvik XVI. je prejel 9. avgusta leta 1792, zvečer ob 7 vst, da bodo oboroženi revolucionarni oddelki drugi dan dopoldne napadli Tuilerije in zaprli njega in njegov družino. To vest je prinesel seigneur Mathieu de Montmorency. Župan mesta Pariza, Petion, ki se je ta čas še mudil v Tuilerijah, je kasneje pripovedoval, da se je kraljica Marija Antoinetta sporekla s kraljem in zahtevala, da takoj zapustijo Pariz pod varstvom Švicarjev. Kralj pa se je temu protivil, ker ga je pregovoril poveljnik Tuilerij, general Mandat.

Ob 11 ponoči je izrazila kraljica željo, da bi poslali po kakem zaupniku pismo na Dunaj. Ves ta čas je hodila iz dvorane v dvorano, spremljana od princezine Elizabete. Gospod de Rochambeau je sporočil to kraljičino željo svojem prijatelju Mathieu de Montmorency. Mathieu de Montmorency je slučajno poznal konjeniškega stotnika Adolfa pl. Brünstorffa in ga pripeljal ob 2 po polnoči v veliko galerijo.

Pisma in prstan

Stotnik pl. Brünstorff je prišel v Tuilerije skozi klet neke hiše na Carousselovem trgu in po avinkih se je priplazil nato v veliko galerijo in se skrčil za neko zaveso. »Kake četrt ure kasneje«, tako je poročal pozneje, »sem zaslišal glasove in videl prihajati kraljico ter princezino Elizabeto. Kraljica je bila zelo bleda in razburjena. Njen glas je bil hrupav. Ko je prišla v mojo bližino; jo postala in vprašala princezino Elizabeto, če lahko opazi zvezde. Ta je zanikala in kraljica je prišla do mojega skrivališča za zaveso ter rekla: »Ne premikajte se! Narodni gardist tam nas opazuje. To pismo mora na Dunaj, kakor mogoče hitro! Videl sem belo roko, ki je držala pismo in katerega sem prevzel. »Dajte mi kakšen znak, Veličanstvo,« sem zasepetal. Kraljica se je obrnila in hotela oditi; naglo je snela nato s prsta prstan in mi ga dala. Takoj nato se je oddaljila s princezino. Pozneje sem si ogledal prstan — delan je bil iz prav tankega zlata in je predstavljal dve majhni roki, ki sta držali s prsti emerald, safir in diamant. Pismo je bilo naslovljeno na njegovo veličanstvo cesarja avstrijskega.

Komaj se je kraljica oddaljila, so prišli neki gospodje na galerijo in spoznal sem generala Mandata, mestnega župana Periona, nekega gospoda pl. Rochambeaua in dva švicarska častnika. Tik ob zastoru so šli mimo in zmuznil sem se iz skrivališča, ter se jim pridružil. Spodaj stoji narodni gardist me ni opazil.

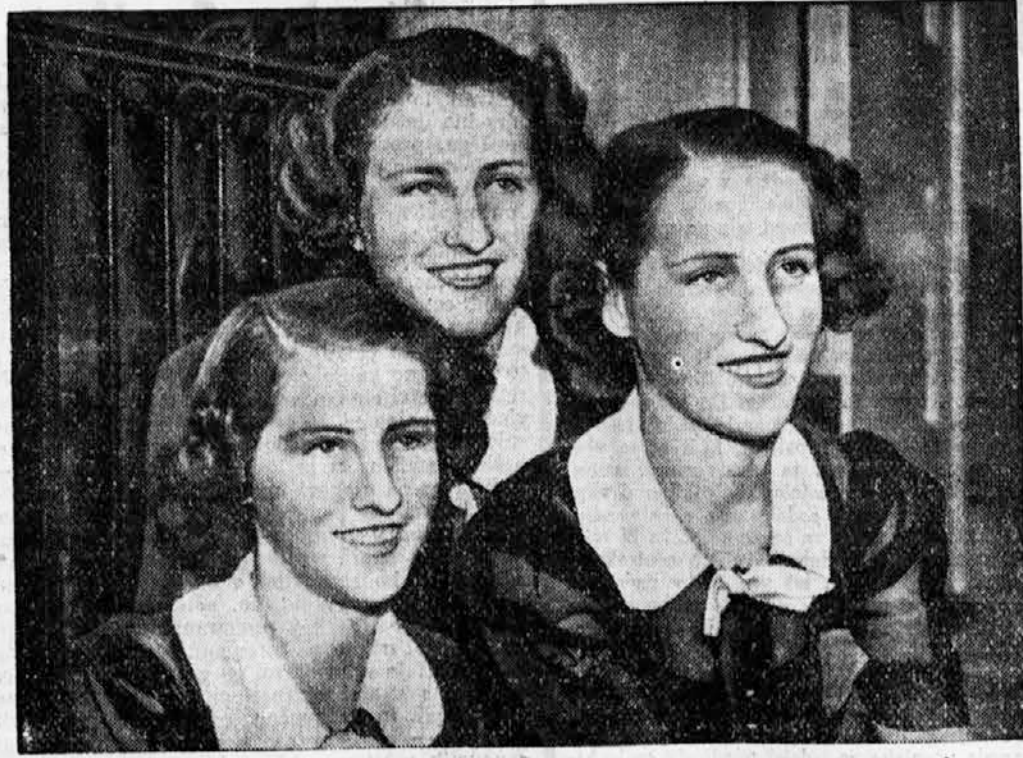
Stotnik pl. Brünstorff je potem poizkušal zapustiti grad po isti poti, kjer je prišel. Vrata pa je našel zaprta in nadaljnji poizkus, da bi prišel preko velikega dvorišča na trg Greve, se mu je tudi ponesrečil. Narodni gardisti so mu pretili in stotnik se je moral vrniti nazaj.

V zgodnjih jutranjih urah je zapustil gospod Petion grad in kmalu nato so prosili oddelki generala Mandaka za sprejem, češ da imajo govorniki važne stvari. Kljub protestu kraljice je zapustil Mandat v spremstvu 7 oseb grad in stotnik pl. Brünstorff, ki se je medtem preoblekel v uniformo narodnega gardista, se je pridružil tej skupini. Stotnik je hotel iti z generalom prav do mestne hiše in potem izginiti. Toda načrt se je ponesrečil, kajti generala je napadlo ljudstvo in ga ubilo na ulici. Brünstorffu se je pa posrečilo zadnji trenutek izginiti med množico. Cisto nemoteno je prišel potem do Rue Honoré in tu je zašel v grupo žensk, ki so prodajale ribe. Ženske so ga takoj napadle, ker so v njem zaslitile plemiča, sodeč po njegovi negovani zunanosti. Brünstorff se je obupno branil; kmalu bi podlegel, če ne bi priše v zadnjem trenutku poveljnik nekega oddelka, Barbaroux. Ta je potolažil ženske in peljal stotnika na svoje stanovanje. Ko je Brünstorff čul, da je Barbaroux naklonjen, mu je odkrito povedal o pismu in prstanu kraljice, ter ga prosil pomoči. Barbaroux je nekaj pomisljal, nato pa je dejal: »V Versailles ne morete več priti. Lahko pa jahate samo proti Verdunu, kjer boste našli generala Dumourieza, pri katerem je tudi vojvoda Chartres. Pismo in prstan pustite pri meni; oboje bom poslal z zaupnim pismom na Dumouriez. Ta Vas popelje nato k avstrijskemu poveljniku Macku s katerim se sreča vsak dan in potem tam o priložnosti izročim pismo in prstan. Sledite mi, to bo varnejše za Vas.«

Pismo in prstan v napačnih rokah

nja in Brünstorff je takoj odjezdil proti Verdunu, kjer je našel generala Dumourieza. Toda niti pisma niti prstana še ni bilo tam in stotnik je ves razburjen čakal na tajnega kurirja. Zelo dolgo je trajalo čakanje, predno je prispel — vzrak je bil nepoznan — in, ko je končno prišel, je hotel general Dumouriez, ki se je skregal z močnejši v Parizu — prodati enako malo trdnjavo avstrijskemu poveljniku Macku. Njegovi vojaki so se pa zoperstavili in, ko je bil že na poti, mu je četa vojakov zabraja pot. Poveljnik bataljona, kapetan Marmont, kasnejši maršal, je hotel generala ujeti in zapreti, toda Dumouriez mu je ušel in stotnik Brünstorff s njim. Ravno ta trenutek pa je prispel tajni kurir, katerega je dal Marmont preiskati in zasegel kraljičino pismo in prstan.

Precej let kasneje je pisal Marmont, ki je postal maršal, nekemu prijatelju, da ima prstan kraljice Marie Antoinette, toda ta prstan prinaša nesrečo. »Hotel bi ga vreči v vodo,« je pisal, »toda ne morem. Ne vem, kje iskati vzrok tega obotavljanja.« Leta 1806 je prišel prstan v posest maršalu Neyu, ki ga je zaigral pri neki stavi in ga moral izročiti glavnemu vojnemu štabnemu

To so trojčke — na prvi pogled Po rodu so pravnikinje pokojnega ameriškega predsednika Wilsona, ki je zaslovel s svojimi predlogi ob sklepanju miru ob svetovni vojni.

šefu maršalu Berthierju. Ta je nosil prstan do svoje smrti — skočil je skozi okno svojega stanovanja. Njegova vdova je darovala prstan še isti dan nekemu prijatelju pokojnega moža, poveljniku Duvalu in ta ga je potem poslal priloženega v pismo kralju Ludviku XVIII. Usoda pa je menda prganjala prstan, da ni nikdar došel tja, kamor je bil namenjen. Kralj ni nikoli sprejel prstana. Izginil je prav do leta 1858. V tem letu

ga je kupil stotnik Bazaine, ki ga je nosil da smrti. Nekdanji prvi maršal Francije je izgubil čin in čast ter je umrl v revščini. Leta 1913 je bil prstan v posesti nekega Španca Alvareza, ki je zgorel v svoji hiši. Njegova vdova je darovala prstan svojemu bratu Francescu Villar, ki je utonil pri nesreči »Lusitanije«. Od takrat je prstan izginil. To je bil res prstan, ki je prinašal nesrečo.

Njegovo Veličanstvo slučaj

Čudovite zgodbe o muhasti usodi - Sam je napovedal svoj smrti dan - Zavarovalna policia

»Čim starejši je človek, tem bolj je pripravljen na smrt,« je dejal nekdo. Tako je pisal pruski kralj Friderik Veliki svojemu prijatelju. To je povedal iz lastne skušnje:

V začetku leta 1762 je bila njegova stvar v boju za Prusijo brezupna. Elizabeta, ruska carica, je bila njegov najhujši nasprotnik. Pruska vojska se že ni mogla več zoperstavljati ruskim četam. Tedaj pa je posegel slučaj vmes: carica Elizabeta je povsem nepričakovano, nenadoma umrla (8. jan. 1762). Vlado je prevzel car Peter III., ki je Friderika oboževal in mu je koj izročil sporni del vzhodne Prusije in sklenil mir z njim.

Tudi Napoleon je večkrat doživel take slučajnosti in dejal je, da je slučaj edini upravičeni kralj sveta!

Se večkrat, kot v velikih zgodovinskih dogodkih, pa se pokaže muhasti slučaj v življenju in smrti posrednih ljudi. Tako poroča kronika svetovne vojne o nekem topniškem častniku, ki je v vseh štirih letih vojne zmeraj na kak čudovit način ušel smrti. V začetku leta 1918 je bil njemu in njegovi četi kamnolom za kritje. Ko je dolgo čakal na nadaljnja povelja, je z nekim drugim častnikom splezal na vrhni rob kamnoloma, da bi se razgledal po okolici. Komaj sta prišla na vrh, ko je več topovskih strelcev zadelo kamnolom, v katerega prej sploh niso nikoli streljali. Vse moštvo je bilo mrtvo, samo ta dva častnika sta ostala živa. Častnik je dobil povelje, naj se odpravi k drugi garniziji in naj sestavi novo baterijo. Neke viharne noči je odjezdil na kolo-dvor. Nenadoma je burja vrgla opeko s strehe hiše, kjer je jezdil mimo in je častnika tako nevarno zadela, da se je mrtev zgrudil s konja.

Nekaka pred desetimi leti pa se je pripetilo tole: Neki sodnik je imel z dvema tovarišema skupno podjetje. Leta 1928 je sodnik obema tovarišema predlagal, naj pogodbo še izpopolnijo za slučaj smrti. On sam je napisal osnovo za novo pogodbo, in v pojasnilo nekaj jako zamotanih zadev glede izplačila honorarja v slučaju smrti, enega od treh družabnikov, je zapisal: »Recimo, da

umrje sodnik St. 1. junija 1929...« — In zares, ta sodnik je umrl vprav 1. junija 1929.

Ta so slučajnosti, ki si jih noben romanopisec ne bi upal izmisliti, saj bi mu dejali, da piše življenjsko nerenskično. — Arhivi zavarovalnic za življenje so prava pravcata najdišča takih slučajnosti. Tako je nekdo neki zavarovalni agent poslušal trgovca, katerega je hotel zavarovati, kako da ni nikoli bolan in da mu še nikdar ni bila treba zdravnikarja. Komaj je to izrekel, se je zadet od srčne kapi mrtev zgrudil na tla pred osuplega agenta.

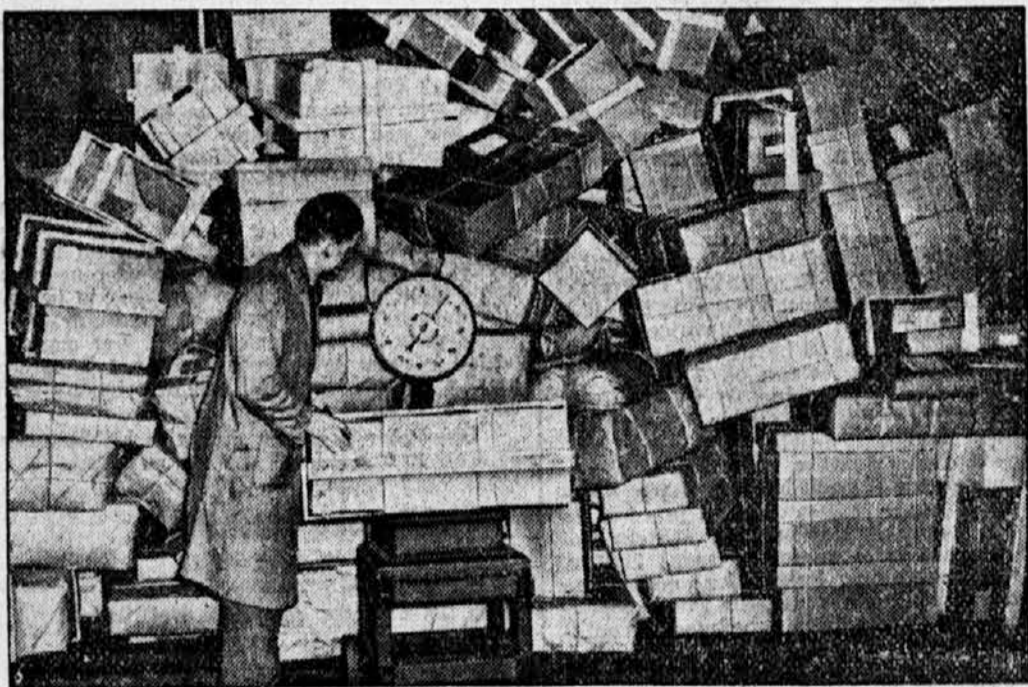
Dne 28. julija 1932 je neki kmet vprav takrat peljal čez železniške tračnice voz, ko je prihrumel brzovlak. Vlak je zgrabil voz in ga precej daleč vlek s seboj. Voznik in konj sta bila ubita. Ko so pregledovali listine ponesrečenega kmeta, so našli zavarovalno polico v prilog njegove žene, ki je bila spisana 27. julija 1932, torej je bila en sam dan pravomočna. Pri vsej stvari je najbolj čudno to, da ta kmet ni bil 54 let nič zavarovan, pa se je slednjič le še pravočasno odločil, da se dá zavarovati. Svojem je zapustil dvojni znesek zavarovalnine, ker je bilo v polici tudi zapisano, da se zavaruje tudi za primer smrti po nezdobi. Tako je žalostni primer njegove smrti vsaj glede na gospodarske posledice prelepel drug primer.

Programi Radio Ljubljana

Torek, 18. oktobra: 11 Soliska ura: Zdravi zobje - zdravi otroci (g. dr. Fr. Mis) - 13 Pesmi in napetosti iz Španije (plošče) - 12.45 Poročila - 13 Napovedi - 13.30 Opoldanski koncert Radijskega orkestra - 18 Radijski šramel - 18.40 Vzgoja v družini (g. dr. St. Gogala) - 19 Napovedi, poročila - 19.30 Nac. ura: Javna dela v zadnjih treh letih v dravski banovini (Janko Hafner, Ljubljana) - 19.50 Vesela kronika - 20 Slovenski vokalni kvintet - 20.45 Koncert Radijskega orkestra - 22 Napovedi, poročila - 22.15 Lahkih nog naokrog (plošče).

Drugi programi

Torek, 18. oktobra: Belgrad: 20 Narodne pesmi in tamburaški orkester, 20.30 Beogradska filharmonija - Zagreb: 20 Koncert (Zagrebski kvartet in solisti) - Sofija: 19.30 Celistični koncert, 20 Pevski koncert, 20.55 Ruske romane - Varsova: 21.00 Simfonični koncert, 22.15 Slavn. virtuoz - Budimpešta: 19.30 Klavirski koncert, 20 Pevski koncert, Ciganski orkester - Milan: 21 Komedija - Paris: 20.30 Zabaven koncert

Stavka železniških prtljažnih nosačev in skladiščnikov v Londonu je izbruhnila zaradi enega samega nosača, ki ni hotel pristopiti v strokovno organizacijo, železniška uprava pa ga kljub temu ni hotela odpustiti iz službe. V kakšni zadregi so bili v londonskih železniških skladiščih, kaže ogromni kup zavojev na naši sliki.

Hervey Allen: Antonio Adverso, cesarjev pustolovec

Naročili so uradniku, ki je odgovoren za našo Cazo de consolidation, da pobira gotove zneske, ki so jih dolžni lastniki ladij kolonialnim oblastem. Govorimo praktično: naš carinik spremlja ladjo, ki jo vodi še kapitan pravim lastnikom. Tovor sužnjev, ki je pravljen v Afriki, odzame uradni poverjenik. Tukaj, sedem mesecev kasneje, imamo obračun o prodaji vsega tovora na javnem trgu v Havani. Uradne terjatve in stroški se odtrgajo in ostanek gre z ladjo vred spet nazaj k lastniku.

»Pa zakaj vendar niso oblasti enostavno ladje zaplenile in prodale je vprašal Cibo.

»Odgovor je enostaven. Ladja ne bi vrgla imenovane svote, ker so ladje za prevoz sužnjev vredne komaj desetino vrednosti svojega tovora, poleg tega pa generalni guverner ni pooblaščen, da bi smel razpolagati z zaplenjenim blagom na ladji. Seje, ko ste vi govorili malo prej o trgovini s sužnji, s katero se bavijo Gallegi, se mi je posvetila ta misel v glavi. Stari Gallego je pred kratkim umrl, a ker je dedič odsoten, se nahajajo prav gotovo že kake netočnosti zaradi dediščinskih davkov ali davkov. Če pa ne bo ničesar pri roki — kar zanesite se name, jaz imam prilično razvilo aritmetično domišljijo! Sedaj menda razumete, kaj imam v načrtu?«

»Vzeti hočete »Crnega angela« kot primer za zgled in potem zapleniti v pristanišču »Ariostolica«, je rekel Cibo.

»Točno! Izdali bomo ukaz, da se »Ariostolica« začasno zapleni, a našega mladega prijatelja bomo zaprili kot uradnega opolno-močenca. Kot tak se bo peljal z njimi v Afriko, vzal Gallegom pravljeni tovor in ga pripeljal semkaj v Havanno, kjer ga bo prodal. To prodajo, gospoda moj, pa vodi Caza de Consolidation, katere vodeči predstavnik sem jaz. Po odtegnjenih pristojbinah za državno blagajno bo prejel gospod Gallego izkupiček zadnjega novega nazaj. Z »mehko« silo bomo Gallega prisilili, da bo poplačal neki stari dolg — odkrito vam moram reči, da se pod temi posebnimi okoliščinami čim vse skozi upravičenega, da sprejemem med nama zgovorno nagrado.«

»Se razume, gospod Mayer,« je rekel Antonio. »Toda, če jasno govorimo, je tukaj še nekaj točk, ki jih ne razumem popolnoma.« Cibo se je pri teh besedah lahko pripognil.

»Dalje,« je nadaljeval Antonio, »na kakšen način se bo prav za prav generalni guverner čutil poklicanega, da izda tisti ukaz? In kakšno zagotovilo imam jaz za primer vaše smrti na primer, ali recimo zaradi vaše odsotnosti, da ne grem na medvedji lov v Afriko? Recimo, da gre zadeva dobro in jaz se vrnem s tovorom; tedaj vas ni, kaviča drži, in izkupiček vtakne — tedaj kajpak: državna blagajna, in potem?«

»Gospod Mayer in jaz sva stara prijatelja,« je posegel vmes Cibo. »Načrt je namreč nekoliko bolj do podrobnosti preresčan, kakor pa ti misliš, Toni. Če ti daja gospod Mayer in jaz svojo besedo, da prideš do tega denarja, ti mora biti zadosti. Ali pa ne?«

Antonio je zapazil, da je ozračje začelo postajati nekoliko bolj napeto. »Seveda,« je rekel, »upoštevam za to vajino besedo. Vendar pa moram poznati vsaj razloge, zakaj ne dobim na svoje vprašanje nobenega odgovora.«

Obadva sta se začela glasno smejati. »Vi ste bili bržkone vzgojeni pri jezuitih, mladi mož,« je rekel Mayer.

»Saj sem tudi res,« je odvrnil Antonio.

»Zalo torej,« pristavi Cibo.

»... in zategadelj,« se je smehljalje nadaljeval Antonio, »lahko računate tudi na mojo zaupnost tam, kjer so moje lastne koristi v razpravi.«

Mayer je tolkel po pisalni mizi in tuhtal. »Zdaj,« je rekel, »vam bom povedal, zakaj bo guverner izdal ukaz. Stori bo to, ker ga bom jaz za to prosil. Ste že kdaj slišali o knezu miru? Ja? Torej, potem dobro veste, da je on dejanski gospodar Španije. Mnogi pravijo celo to, da je ljubljenec kraljice. Seveda je tudi to, toda njegova oblast seže še dalje. Njegova volja je, da se oblast spet močneje izvaja, da bi, koder se da, uničil črva korupcije...«

»... in da njemu samemu pade v pest več dohodkov,« ga je prekinil Cibo.

Mayer je s kretljivo odmahnil. »Naš prijatelj je preveč ciničen. Dejstvo je, da v zadnjem času sede v vsakem vladnem uradu zastopniki kneza miru. Tako se na primer zgodi, da vodim jaz, Nemec, pošten trgovec, tukaj v Havani Cazo de Consolidacion, jaz,« je ponovil in začel za dramatično kretljivo njegovo začetnico na list papirja, »jaz sem zastopnik kneza miru. Brez teh začetnic se ne morete lotiti tukaj na Kubi nobene pomembne uradne finančne transakcije. Kaj ni res, Cibo?«

»Kaj redko pretiravate,« je rekel Cibo.

»Sedaj poslušajte dalje, mladi mož. V Havani sta dve stranki. Tukaj generalni guverner — tam generalni intendat —, zelo ne-»všečen položaj. Intendant'sko mesto je bilo šele pred nekaj leti ustanovljeno, a nanj je bila prenešana skoraj vsa finančna oblast guvernerja. Intendant je torej zelo nevaren človek, politično zelo uspešen, in ko sem prišel sem gor, so si on in gospod Santa Maria

in še nekaj njih prisvojili dohodke prav toliko kot vse. Ubogi guverner je zagledal v meni seveda nenadejanega zaveznika. Pokliče me k sebi in se zjoka pred menoj. V vsaj tihoti delava sedaj na to, da bi intendanta podžagal. Skrbiva za to, da je vojaštvo plačano z državnim denarjem, a nekaj denarja gre seveda tudi v Španijo. Midva se morava — kako naj se izrazim — oborožiti z neko mero dostojnosti, kajti opravlja imava s pravimi tatali, da bo znaga najina. Potem pridejo povrh še velike reforme, toda pred tem je še intendat tukaj in z njim Santa Maria, ki sta pri mnogih trgovskih močno v veljavi, predvsem pri uvoznikih sužnjev. Tem pomagata proti njihovim tujezemskim upnikom. Da se spet povrne mo k vam, mladi mož! Ko sem slišal vašo zgodbo, sem imel takoj svoj veliki navdih: z enim udarcem moram preplasti intendante prijatelje, našemu guvernerju pomagati k samostojnemu viru dohodkov, a tujezemskim trgovcem nuditi priložnost, da pridejo do svojega denarja. Oblasti v Španiji in moj ukazovalec bosta imela za to polno razumevanje. Kljub starim zakonom miramo kajpak štiti inozemske trgovino in lopovom uničiti obrt. Da bo vaša terjatve plačana, pa vidim pravkar zagotovilo v tem, da ste voljni zaradi zadeve iti v Afriko. V takem primeru moremo kajpak zaupati samo takemu človeku, čigar lastne koristi so pri tem prizadete. Kaj ne, vi se boste peljali? Mnogo zavisi od tega, mnogo...«

Nenadoma se je zdelo, da mu je z obraza izginila prevelika resnoba. »Zadeva utegne imeti seveda svoje nevarnosti. Tukaj mož ni nepoznan kot sredstvo, da se razvozlja gordijski voz. Tudi jaz,« njegovi ustnici sta se nekoliko namrdnili, »prav imate, jaz lahko vsak trenutek umrem.«

»Peljal se bom,« je rekel Antonio. Carlo ga je bodreče potrpejal po rami. »Saj niso vsi ljudje taki lopovi, kakor misliš ti, moj dragi jezuit,« je rekel.

Antonio je hotel vzrožiti, toda Mayer je posegel vmes: »Kaj se morata vedno naskakovati kakor dva mlada piščica? Stisnil je papirje pod pazduho in popeljal oba proti vratom. »Se nekaj: pre-skrbite si v Gallegovem uradu priznanico. Če pa morete prepetnjati moža, je pa najbolj važno. V najkrajšem času se morate pripraviti tudi na to, da naredite obisk v palači. Njegova ekscelencija želi brezpogojno osebno poznati vse agente.«

»Kaj bi ne bil prav dober varnostni ukrep, gospod Mayer, če skrbimo za to, da »Ariostolica« ne odjadra prezgodaj?« je vprašal Antonio.

»Premetenega otroka ste pripeljali s seboj, Cibo!« je zaklical Mayer. »Njegove besede so pravo zlato. Da, moj gospod, jaz ne bom zgrešil: vojaškega sla k pristaniškim oblastem v vsaj tihoti. Sedaj pa, na svidenje!« Odprl je vrata in spremljal obiskovalca z obilnimi prikloni mimo pisarjev, s priučeno in zunanjo vljudnostjo, kakor bi pravkar uredili le neko postransko zadevo po vzorcu F.